

แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมะพร้าวผลอ่อนของกลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมะพร้าว

ตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา

Guidelines for promoting the increase in young coconut production of the coconut farming career promotion group in Ranod Subdistrict, Ranod District, Songkhla Province

จิรภา วิรากรณ์

Jirapa Virakorn

สำนักงานเกษตรอำเภอรโนด จังหวัดสงขลา หมู่ที่ 6 ตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการผลิตมะพร้าวผลอ่อนของกลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด (2) ศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมะพร้าวผลอ่อนของเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอรโนด (3) หาแนวทางการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมะพร้าวผลอ่อนของกลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด ประชากรศึกษา คือ สมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมะพร้าว ตำบลระโนด จำนวน 32 ราย กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ราย โดยสุ่มแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ผลการวิจัยพบว่า (1) ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 58 ปี พื้นที่ปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 4.1 ไร่ ด้านข้อมูลสภาพการผลิตมะพร้าว อายุมะพร้าวเฉลี่ย 7.7 ปี ปลูกแบบขุดคูยกร่อง ใช้น้ำจากน้ำฝน กำจัดศัตรูพืชไม่ใช้สารเคมี กำจัดวัชพืชโดยใช้เครื่องตัดหญ้า ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 เกษตรกรส่วนใหญ่มีการใส่เกลือ กำจัดทางใบโดยยอยเป็นปุ๋ย ด้านผลผลิตและการจำหน่าย เก็บเกี่ยวผลผลิต 15-20 วัน ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 1,308 ผลต่อไร่ต่อปี จำหน่ายมะพร้าวที่ลานรับซื้อมะพร้าว ด้านปัญหาและความต้องการของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเรื่องศัตรูพืช และต้องการอาชีพเสริมในสวนมะพร้าว เช่น เลี้ยงชันโรง ฯลฯ (2) วิธีการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวผลอ่อนของเจ้าหน้าที่ การถ่ายทอดความรู้ พบว่าคะแนนการทดสอบก่อนอบรมคิดเป็นร้อยละ 50 และหลังการอบรมคะแนนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 100 วิธีการสาธิตวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน พบว่า ค่าไนโตรเจนเฉลี่ยมีค่าต่ำ ค่าฟอสฟอรัสเฉลี่ยมีค่าต่ำ ค่าโพแทสเซียมเฉลี่ยมีค่าต่ำ และค่า pH เป็นกลาง และวิธีการถอดองค์ความรู้จากเกษตรกรต้นแบบ พบว่าปริมาณผลผลิตจำนวน 3,026 ผล/ไร่/ปี โดยเกษตรกรใส่ปุ๋ยตามหลักวิชาการ ธาตุอาหารในดินมีค่าไนโตรเจนปานกลาง ค่าฟอสฟอรัสสูง ค่าโพแทสเซียมสูงมาก ค่า pH เป็นกลาง (3) แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมะพร้าวผลอ่อนของกลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด คือ เจ้าหน้าที่จัดฝึกอบรมให้ความรู้ สาธิตการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน และถอดองค์ความรู้จากเกษตรกรต้นแบบ

คำสำคัญ แนวทางการส่งเสริม การเพิ่มผลผลิตมะพร้าว จังหวัดสงขลา

1.ความสำคัญและที่มาของปัญหา

มะพร้าวเป็นพืชที่ทั่วโลกยกย่องให้เป็นต้นไม้แห่งชีวิต (Tree Of Life) เพราะทุกส่วนของต้นมะพร้าว สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งมะพร้าวนั้นเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับคนไทย โดยจังหวัดสงขลา มีการปลูกมะพร้าว 17,146 ไร่ พื้นที่มะพร้าวที่ให้ผลผลิตแล้ว 14,054 ไร่ โดยแยกเป็นพื้นที่ปลูกมะพร้าวรับประทานผลแก่ 8,550 ไร่ และพื้นที่ปลูกมะพร้าวรับประทานผลอ่อน 8,596 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา, 2565)

อำเภอระโนดปลูกมะพร้าวเป็นพืชเศรษฐกิจ มีพื้นที่การปลูกมะพร้าวบริโภคผลอ่อน และมะพร้าวบริโภคผลแก่รวม 4,810 ไร่ จำนวนเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว 1,606 ครัวเรือน เนื้อที่เก็บเกี่ยว 4,230 ไร่ ผลผลิตรวม 12,690 ตัน/ปี ตำบลระโนดเป็นตำบลที่มีการปลูกมะพร้าวมากที่สุดเป็นอันดับสองของอำเภอระโนด โดยมีจำนวน 857 ไร่ จำนวน 201 ครัวเรือน (สำนักงานเกษตรอำเภอระโนด, 2566) จากการเยี่ยมเยียนเกษตรกรตามระบบ T&V การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสอบถาม พบว่าเกษตรกรตำบลระโนดประสบปัญหาเรื่องการผลิตมะพร้าว เช่น ปัญหาผลผลิตมะพร้าวตกต่ำ ปัญหาการระบาดของศัตรูมะพร้าว ปัญหาเรื่องภัยธรรมชาติ ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ดังนั้นจึงต้องมีการส่งเสริมและพัฒนามะพร้าว เพื่อช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น ปี 2564 เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวตำบลระโนด จึงรวมกลุ่มและจัดตั้งกลุ่มเป็น “กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา” เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องการปลูกมะพร้าว ร่วมกันแก้ไขปัญหาการผลิต การแปรรูป และการตลาด เพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน โดยกลุ่มมีจำนวนสมาชิก จำนวน 32 ราย เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2564 กับสำนักงานเกษตรอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา จากปัญหาดังกล่าวเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอระโนดจึงจำเป็นต้องศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมะพร้าวผลอ่อนของกลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำงานส่งเสริมการเกษตรให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการผลิตมะพร้าวผลอ่อนของเกษตรกรกลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

2.2 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมะพร้าวผลอ่อนของเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอระโนด

2.3 เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมะพร้าวผลอ่อนของกลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3.1 ได้รู้กระบวนการผลิตมะพร้าวผลอ่อนของเกษตรกรกลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมะพร้าว ตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

3.2 ได้รู้กระบวนการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมะพร้าวผลอ่อนของเจ้าหน้าที่สำนักงาน เกษตรอำเภอระโนด

3.3 ได้แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมะพร้าวผลอ่อนของกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ด้านกลุ่มเป้าหมาย เกษตรกรกลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

4.2 ด้านพื้นที่ แปลงปลูกมะพร้าวของสมาชิกกลุ่มกลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมะพร้าว ตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

4.3 ด้านระยะเวลา ศึกษาข้อมูลกระบวนการผลิตมะพร้าวผลอ่อนของเกษตรกร ตั้งแต่ เดือนตุลาคม 2566 ถึง เดือนมิถุนายน 2567

5. การตรวจเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมะพร้าวผลอ่อนของกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ กระบวนการผลิตมะพร้าวผลอ่อนของเกษตรกรกลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา 2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมะพร้าวผลอ่อนของ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอระโนด 3) เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมะพร้าวผลอ่อน ของกลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ได้ศึกษาเอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมการเกษตร 2) ความรู้ทางวิชาการ การผลิตมะพร้าว 3) แนวคิดเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตมะพร้าว 4) ข้อมูลพื้นฐานและสถานการณ์ทั่วไปของ กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา 5) กรอบ แนวความคิดการวิจัย ดังนี้

5.1 แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกลีทธิ (2557) อ้างถึงใน บุษงา จินตวานิชสกุล (2561) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร เป็นกระบวนการพัฒนาความรู้ของเกษตรกรจากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิด การพัฒนารายได้ เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกร (Farmer Family) อยู่พอดี กินพอดี และ มีความสุขอันเป็นผลต่อการพัฒนาชุมชนชนบท (Rural Community Development) ให้มีความมั่นคง และมั่นคง กองวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร (2565) ระบุว่า กรมส่งเสริมการเกษตร ได้นำระบบฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน (Training and Visit System : T&V System) มาใช้เป็นระบบส่งเสริม การเกษตรของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

5.1.1 การถ่ายทอดความรู้ (Training) การถ่ายทอดความรู้ เป็นกระบวนการพัฒนา เจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ สมรรถนะ และทัศนคติที่ดีในการทำงาน ส่งเสริมการเกษตร เน้นการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ด้วยวิธีการ เครื่องมือที่หลากหลาย โดยใช้เวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตรชี้แจงทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

5.1.2 การเยี่ยมเยียน (Visiting) การเยี่ยมเยียนเกษตรกร เป็นการพบปะเกษตรกร กลุ่มเป้าหมาย โดยมีการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่ชัดเจน เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี ข้อมูล ข่าวสาร การให้บริการ ติดตามผลการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาทางการเกษตรให้กับเกษตรกร กลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางและวิธีการ ดังนี้

1) การเตรียมการก่อนการเยี่ยมเยียน เป็นการเตรียมการก่อนลงปฏิบัติงาน หน้าที่ โดยวางแผนการเยี่ยมเยียนเพื่อกำหนดทิศทาง เป้าหมาย วิธีการ และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน โดย (1) สร้างทีมเยี่ยมเยียน (เตรียมคน) (2) วางแผนการเยี่ยมเยียน (เตรียมข้อมูล) (3) กำหนดเกษตรกร กลุ่มเป้าหมาย (เตรียมพื้นที่)

2) การเยี่ยมเยียนเกษตรกร เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีที่เหมาะสม ข้อมูล ข่าวสารตลอดจนการบริการและแก้ไขปัญหาการเกษตรแก่เกษตรกรตามแผนปฏิบัติงานที่วางไว้

3) การสรุปผลและประเมินผลการเยี่ยมเยียน โดยการติดตามผล สรุป บทเรียน (After Action Review : AAR) สะท้อนปัญหา ความต้องการ ประเมินผล รายงานผลเพื่อ ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป โดยรูปแบบการเยี่ยมเยียน แบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ 1. แบบรายบุคคล 2. แบบ กลุ่ม 3. แบบมวลชน โดยมีวิธีการขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ของหน่วยงานในแต่ละพื้นที่ ดังนี้ (1) แบบเผชิญหน้า (Face to Face) (2) แบบออนไลน์ผ่านโปรแกรมต่าง ๆ เทคโนโลยีดิจิทัล (3) แบบการจัดเวทีแบบผสมผสาน (Blended Learning)

5.1.3 การจัดการข้อมูล (Data Management) เป็นการนำข้อมูลต่าง ๆ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และใช้ประโยชน์ เพื่อสนับสนุนการทำงานและการตัดสินใจ ตลอดจนการใช้ข้อมูลเพื่อเชื่อมโยง หรือบูรณาการร่วมกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนและพัฒนาการเกษตร โดยการจัดการข้อมูล แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ การจัดการข้อมูลสารสนเทศ และแผนพัฒนาการเกษตร

5.1.4 การสนับสนุน (Supporting) เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีขวัญกำลังใจ ความพร้อม สมรรถนะ ความสามารถ และมีระบบวิธีการทำงาน ที่มีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อภารกิจต่าง ๆ ได้ โดยการสนับสนุน แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ 1) การสนับสนุน ด้านโครงสร้าง อุปกรณ์ และการสร้างขวัญกำลังใจ 2) การสนับสนุนด้านวิชาการ

5.1.5 การนิเทศงาน (Supervision) เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนกระตุ้น เร่งรัด และติดตาม การดำเนินงานให้เป็นตามวัตถุประสงค์หรือแนวทางที่กำหนด ตลอดจนเป็นการสนับสนุน การปฏิบัติงานในพื้นที่ให้สามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรค ได้อย่างรวดเร็ว โดยมีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้ การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 ความรู้ทางวิชาการการผลิตมะพร้าว

สายสุริย์ วงศ์ชัยวัฒน์ (2564) กล่าวว่า มะพร้าว เป็นพืชยืนต้น ใบมีลักษณะเป็น ใบประกอบแบบขนนก ผลประกอบด้วย เอพิการ์ป (Epicarp) คือ เปลือกนอก ถัดไปข้างในจะเป็น มีโซคาร์ป (Mesocarp) หรือใยมะพร้าวถัดไปข้างในเป็นส่วนเอนโดคาร์ป (Endocarp) หรือกะลามะพร้าว ซึ่งจะมีรูสีกัลอยู่ 3 รู สำหรับงอก ถัดจากส่วนเอนโดคาร์ปเข้าไปจะเป็นส่วนเอนโดสเปิร์ม หรือที่เรียกว่าเนื้อ มะพร้าว ภายในมะพร้าวจะมีน้ำมะพร้าว ซึ่งเมื่อมะพร้าวแก่ เอนโดสเปิร์มก็จะดูดเอาน้ำมะพร้าวไปหมด ขณะที่มะพร้าวยังอ่อน ชั้นเอนโดสเปิร์ม (เนื้อมะพร้าว) ภายในผลมีลักษณะบางและอ่อนนุ่ม ภายในมีน้ำ มะพร้าว ซึ่งในระยะนี้เรามักสอยเอามะพร้าวลงมารับประทานน้ำและเนื้อ เมื่อมะพร้าวแก่ซึ่งสังเกตได้จาก เปลือกนอกเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ชั้นเอนโดสเปิร์มก็จะหนาและแข็งขึ้น ในที่สุดมะพร้าวก็นั่นจากต้น

5.2.1 พันธุ์มะพร้าว

พันธุ์มะพร้าวออกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทต้นเตี้ยและประเภทต้นสูง มะพร้าวพันธุ์ลูกผสม

1) มะพร้าวประเภทต้นเตี้ย มีการผสมตัวเองค่อนข้างสูง จึงมักให้ผลตกและไม่ค่อยกลายพันธุ์ ส่วนใหญ่นิยมปลูกไว้เพื่อรับประทานผลอ่อน เพราะในขณะที่ยังไม่แก่ อายุประมาณ 4 เดือน เนื้อมีลักษณะอ่อนนุ่ม และน้ำมีรสหวาน บางพันธุ์น้ำมีคุณสมบัติพิเศษ คือ มีกลิ่นหอม ลักษณะทั่วไปของประเภทต้นเตี้ย ลำต้นเล็ก โคนต้นไม่มีสะเก็ด ต้นเตี้ย โตเต็มที่สูงประมาณ 12 เมตร ทางใบสั้น ถ้ามีการดูแลปานกลางจะเริ่มให้ผลเมื่ออายุ 3 - 4 ปี ให้ผลผลิตประมาณ 35 - 40 ปี

2) มะพร้าวประเภทต้นสูง จะผสมข้ามพันธุ์ มะพร้าวประเภทนี้เป็นมะพร้าว เศรษฐกิจส่วนใหญ่ปลูกเป็นสวนอาชีพ เพื่อใช้เนื่องจากผลแก่ไปประกอบอาหาร หรือเพื่อทำมะพร้าวแห้ง

ใช้ในอุตสาหกรรมน้ำมันพืช ลักษณะทั่วไปของประเภทต้นสูง ลำต้นใหญ่ โคนต้นมีสะเก็ดใหญ่ ต้นสูง โตเต็มที่สูงประมาณ 18 เมตร ทางใบใหญ่และยาว ถ้ามีการดูแลปานกลางจะเริ่มให้ผลเมื่ออายุ 5 – 6 ปี อายุยืนให้ผลผลิตนานประมาณ 80 ปี

3) มะพร้าวพันธุ์ลูกผสม ในวงการอุตสาหกรรมมะพร้าวในปัจจุบันได้พัฒนาทางด้านคุณภาพมะพร้าวมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริมาณเปอร์เซ็นต์น้ำมันศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร กรมวิชาการเกษตรมีหน้าที่รับผิดชอบด้านวิจัยและพัฒนามะพร้าวได้ผลิตมะพร้าวพันธุ์ลูกผสม โดยเฉพาะพันธุ์ดีของกรมวิชาการเกษตรที่เป็นพันธุ์รับรอง 3 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์สวีลูกผสม 1 พันธุ์ชุมพรลูกผสม 60 พันธุ์ลูกผสมชุมพร 2 และพันธุ์แนะนำ 2 พันธุ์ ได้แก่ กะทิลูกผสม 84 – 1 กะทิลูกผสม 84 – 2

5.2.2 การปลูกรมะพร้าว

กรมส่งเสริมการเกษตร (2557) ระบุว่า การปลูกรมะพร้าวให้ได้ผลดี ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้ คือ เลือกที่ปลูกดี ใช้พันธุ์ดี ปลูกรูปวิธี ดูแลรักษาด้านมะพร้าวให้สมบูรณ์ ปราศจากโรค และศัตรูที่มารบกวนและแก้ไขอุปสรรคที่ทำให้มะพร้าวออกผลน้อย โดยมีหลักการพิจารณาเลือกที่ปลูกและดูแลรักษาด้านมะพร้าว ดังนี้

1) การเลือกที่ปลูกรมะพร้าว ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- (1) ฝน จะต้องมีความชุ่มชื้นไม่น้อยกว่า 1,500 มิลลิเมตรต่อปี
- (2) อุณหภูมิ บริเวณที่มีอุณหภูมิอยู่ระหว่าง 20 – 27 องศา
- (3) แสงแดด ปริมาณแสงแดดที่เหมาะสมสำหรับปลูกรมะพร้าว คือ วันละ 7.1

ชั่วโมง

- (4) ความสูงของพื้นที่ ควรเลือกที่ไม่สูงเกิน 500 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล

(5) ดินที่ใช้ปลูกรมะพร้าว มะพร้าวปลูกเจริญงอกงามบนที่ดอนมากกว่าที่ลุ่ม การที่จะปลูกรมะพร้าวให้เจริญงอกงามในที่ลุ่ม ต้องยกเป็นคันร่องให้สูงพ้นระดับน้ำที่ขังอยู่ ให้หลังคันดินที่ยกขึ้นมาสูงกว่าระดับน้ำในฤดูน้ำสูงสุด ประมาณ 60 เซนติเมตร กรณีเป็นดินดาน ดินที่มีชั้นหินแข็งหรือหินดานอยู่ลึกจากผิวดินน้อยกว่า 1 เมตร ไม่ควรใช้ปลูกรมะพร้าวเพราะจะไม่ค่อยได้รับผลดี ถ้าจะได้ผลดีก็ต้องลงทุนสูง

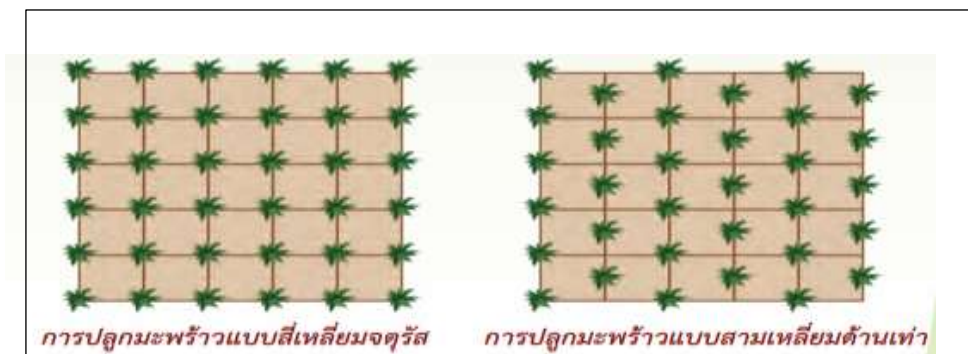
5.2.3 การเตรียมที่ปลูกรมะพร้าว

ควรทำให้เตียนและถอนตอออกให้หมด ส่วนที่ลุ่มหรือที่น้ำท่วมถึงต้องยกร่องปลูก การปลูกรมะพร้าวบนเขาหรือที่ชันมาก ๆ ควรทำขั้นบันไดแล้วปลูกพืชกันดินพังทลาย หลังจากถางป่าแล้วควรไถดินและปรับระดับดิน อย่าให้มีน้ำขังในแปลงปลูก แล้วจึงวางผังปลูกรมะพร้าว

1) ระยะปลูกรมะพร้าว การปลูกรมะพร้าวควรปลูกแบบสามเหลี่ยมด้านเท่า ถ้าปลูกรมะพร้าวชนิดต้นสูงควรปลูกห่างกัน 8.50 - 9.00 เมตร ถ้าปลูกรมะพร้าวต้นเตี้ย ใช้ระยะปลูกห่างกัน 6.5 เมตรระยะห่างระหว่างแถวในการปลูกแบบสามเหลี่ยมด้านเท่า มีดังนี้

- (1) ระยะระหว่างต้น 9.00 เมตร ระยะระหว่างแถว 7.80 เมตร จำนวน 22 ต้นต่อไร่
- (2) ระยะระหว่างต้น 8.50 เมตร ระยะระหว่างแถว 7.36 เมตร จำนวน 25 ต้นต่อไร่
- (3) ระยะระหว่างต้น 6.50 เมตร ระยะระหว่างแถว 5.63 เมตร จำนวน 43 ต้นต่อไร่

ดั่งภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ภาพแสดงระยะปลูกมะพร้าว

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, 2557.

2) การเตรียมหลุมปลูก/การขุดหลุม ควรขุดหลุมกว้าง 1 เมตร ยาว 1 เมตร และลึก 1 เมตร ควรขุดในฤดูแล้ง หลังจากขุดหลุมแล้วให้ตากดิน 7 วัน ควรรองก้นหลุมด้วยกาบมะพร้าว 2 ชั้น แล้วเอาดินชั้นบนใส่ลงไปประมาณครึ่งหลุม จากนั้นใส่ดินผสมกับปุ๋ยคอก หรือผสมปุ๋ยกับดินและกาบมะพร้าวสับกันไปเป็นชั้น ๆ ทิ้งไว้จนถึงฤดูปลูก ควรเริ่มปลูกในฤดูฝนหลังจากที่ฝนตกใหญ่แล้ว 2 ครั้ง การปลูก ควรปลูกต่ำกว่าปากหลุม 15 เซนติเมตร แต่ในที่บางแห่งซึ่งเป็นที่ลุ่ม ระดับน้ำใต้ดินสูง ควรปลูกให้เสมอกับปากหลุมหรือสูงกว่าปากหลุมเล็กน้อย

5.2.4 การใส่ปุ๋ยต้นมะพร้าวที่เริ่มปลูก

ควรใส่ตั้งแต่มีอายุ 6 เดือน หรือใบยอดเริ่มคลี่ออกหลังจากปลูก โดยใส่ปีละ 2 ครั้ง ปุ๋ยที่ใส่อาจใช้ได้ทั้งปุ๋ยมูลสัตว์และปุ๋ยเคมี ปุ๋ยมูลสัตว์ พวามูลวัวมูลควาย ควรใส่ต้นละ 2 ปีต่อปี มูลเป็ดมูลไก่ควรแบ่งใส่ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ปีบ การใส่ปุ๋ยเคมีแบ่งใส่ทุก 6 เดือน ต้นฝนช่วงเดือนพฤษภาคม หรือเดือนมิถุนายน ครั้งที่ 2 ใส่ตอนปลายฝน ระหว่างเดือนตุลาคม จนถึงเดือนธันวาคม แล้วแต่ฤดูกาลของแต่ละแห่ง ปุ๋ยเคมีที่แนะนำให้ใช้เป็นปุ๋ยผสมสูตร 13-13-21 รวมกับปุ๋ยแมกนีเซียมซัลเฟต หรือหินปูน ไโดโลไมท์ จำนวนปุ๋ยและอายุที่ใช้ ดังตารางที่ 1 ก่อนใส่ปุ๋ยควรถางโคนต้นให้เตียน แล้วใช้ปุ๋ยโรยรอบต้น ตั้งแต่โคนต้นออกมาถึง รัศมี 1.5 เมตร และบริเวณใส่ปุ๋ยควรขยายออกไปทุกที่

ตารางที่ 1 ตารางแสดงการใส่ปุ๋ยต้นมะพร้าวที่เริ่มปลูก

อายุมะพร้าว	ปุ๋ยผสม	ปุ๋ย	หรือหินปูน
ปี	13-13-21 (กิโลกรัม)	แมกนีเซียมซัลเฟต (กรัม)	ไดโลไมท์ (กิโลกรัม)
1	1	-	-
2	2	200	2
3	3	300	3
4 หรือมากกว่า	4	500	4

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, 2557.

5.2.5 การดูแลรักษาสวนมะพร้าวที่ออกผลแล้ว

1) การไถพรวน ไถพรวนระหว่างแถวมะพร้าวไม่ลึกเกินกว่า 20 เซนติเมตร ไถสลับกัน ทุก 2 ปี ตอนปลายฤดูแล้งรากที่อยู่ผิวดินจะแห้งไม่ดูดอาหารเมื่อถูกตัดก็จะแตกใหม่เมื่อฝนตก

2) การขุดคุ้ยระบายน้ำและการรดน้ำในฤดูแล้ง ถ้ามีฝนตกมากและที่ปลูกเป็น ที่ลุ่ม น้ำท่วมแปลงปลูก ควรขุดคุ้ยระบายน้ำออกอย่าให้น้ำขังในแปลง ถ้าฝนแล้งนานหาน้ำรดให้ต้นมะพร้าว จะทำให้มะพร้าวงามดี ออกผลดก ไม่เหี่ยวเฉา น้ำที่รดต้นควรใช้น้ำจืด แต่น้ำทะเลก็สามารถใช้ได้

3) การควบคุมวัชพืชในสวนมะพร้าวในพื้นที่แล้งนาน ควรคอยถางหญ้าให้เตียน ส่วนบริเวณที่มีฝนตก ต้องเก็บหญ้าหรือพืชคลุมไว้ แต่ก็ไม่ให้ขึ้นรก

4) พืชคลุมดิน การปลูกพืชคลุมในสวนมะพร้าว เพื่อควบคุมวัชพืชและช่วย รักษาความชื้น

5) ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ เป็นปุ๋ยคอก เช่น ปุ๋ย มูลวัว มูลไก่ มูลหมู มูลแพะ เป็นต้น และปุ๋ยหมักต่าง ๆ ปุ๋ยพืชสด เช่น การปลูกพืชตระกูลถั่วระหว่างแถว มะพร้าว เช่น โสน คาร์โลโปโกเนียม เมื่อต้นเริ่มออกดอกตัดเอาไปใส่ในร่อง การใช้ปุ๋ยเคมีต้องวิเคราะห์ ธาตุอาหารในดินเพื่อทำให้ทราบว่าควรใส่ปุ๋ยอะไรให้ต้นมะพร้าวและปัจจุบันบริเวณที่ปลูกมะพร้าวขาด ธาตุอาหารอะไร

6) การเพิ่มผลผลิตมะพร้าวโดยใช้เกลือกangkang คุณสมบัติของเกลือกangkangต่อ มะพร้าวคือ มีราคาถูกเมื่อเทียบกับปุ๋ยมะพร้าวชนิดอื่น ๆ สะดวกในการใช้ ช่วยเร่งการเจริญเติบโต และ พัฒนาการด้านการเจริญเติบโต เพิ่มความหนาของเนื้อมะพร้าว และเพิ่มน้ำหนักเนื้อมะพร้าวแห้ง เพิ่ม จำนวนผลต่อต้น และทำให้มะพร้าวทนทานต่อความแห้งแล้งและต้านทานต่อโรคและแมลง ลดการเข้าทำลาย ของโรคใบจุดในแปลงเพาะชำ

7) การตัดทางใบ ตัดทางใบในมะพร้าวที่อายุไม่เกิน 30 ปี สูงไม่เกิน 12 เมตร มีใบบนต้น 30 - 36 ทาง ตัดทางใบที่อยู่ล่างสุด 6-8 ทางใบออก ในฤดูแล้ง ควรตัดทางใบแก่ 10 - 12 ทาง ใบเพื่อรักษาความชื้น และควรตัดทางใบแก่ที่ถูกทำลาย

5.2.6 การจัดการศัตรูมะพร้าวที่สำคัญ ซึ่งพบการระบาดในพื้นที่ตำบลระโนด ได้แก่ หนอนหัวด้ามะพร้าว ตัวแรดมะพร้าว และแมลงค้ำหนามมะพร้าว

1) หนอนหัวด้ามะพร้าว ป้องกันกำจัดโดย วิธีเขตกรรมและวิธีกล ตัดใบที่มี หนอนหัวด้ามะพร้าวนำไปเผาทำลายทันที การใช้ชีววิธี การใช้แตนเบียนที่เฉพาะเจาะจงกับหนอนหัวด้ามะพร้าว เช่น แตนเบียนโกนีโอซิส นีแฟนติดิส *Goniozus nephantidis* การใช้ชีวภัณฑ์ ใช้แบคทีเรีย บาซิลลัส ทูริงเจียนซิส และการใช้สารเคมี ใช้สารอิมามิกติน เบนโซเอต 1.92 เปอร์เซ็นต์ EC เข้มข้นโดยไม่ต้องผสมน้ำฉีดเข้าที่ลำต้นมะพร้าว (Trunk Injection) อัตรา 30 มิลลิลิตรต่อต้น

2) แมลงค้ำหนามมะพร้าว ป้องกันกำจัดโดย วิธีเขตกรรมและวิธีกล ไม่ควร เคลื่อนย้ายต้นพันธุ์มะพร้าวมาจากแหล่งที่มีการระบาด การใช้ชีววิธี การใช้แตนเบียน การใช้สารเคมีกรณี มะพร้าวสูงกว่า 12 เมตร การฉีดสารเข้าต้นด้วยสารอิมามิกติน เบนโซเอต กรณีมะพร้าวต้นเล็ก ใช้สาร อิมิดาโคลพริดไทอะมีโทกแซม และไดโนทีฟูแรน ราดบริเวณยอดและรอบคอมะพร้าว หรือการใช้สาร คาร์แทปไฮโดรคลอไรด์ หรือคลอร์ไพริฟอส ใส่ถุงผ้าที่ตัดแปลงคล้ายถุงชา อัตรา 30 กรัมต่อต้น

3) ตัวแรดมะพร้าว ป้องกันกำจัดโดย วิธีเขตกรรม ทำความสะอาดบริเวณ สวนมะพร้าว กองปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก กองขยะ กองขี้เลื่อย แกลบ การใช้ชีววิธีใช้เชื้อราเขียว *Metarhizium* sp. ใส่ไว้ตามกองขยะ กองปุ๋ยคอก หรือท่อนมะพร้าวที่มีหนอนตัวแรดมะพร้าวอาศัยอยู่ การใช้สารเคมี ต้นมะพร้าวอายุ 3 - 5 ปี ซึ่งยังสูงไม่มาก ใช้ลูกเหม็นใส่บริเวณคอมะพร้าวที่โคนทางใบรอบ ๆ ยอดอ่อน หรือใช้สารฆ่าแมลงไดอะซินอน หรือคาร์โบซัลแฟน

5.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตมะพร้าว

นันทนา ธรรมบุษย์ (2540) อ้างถึงใน คณะทำงานพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้าง สมรรถนะนักส่งเสริมการเกษตร ระดับชำนาญการ กรมส่งเสริมการเกษตร และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2560) กล่าวว่า การเพิ่มปริมาณผลผลิต มะพร้าว น้ำหอมเป็นพืชที่มีผลผลิตค่อนข้างสม่ำเสมอตลอดปี ยกเว้นในช่วงฤดูร้อนคือ เดือนเมษายน - พฤษภาคม เป็นช่วงที่มะพร้าวให้ผลผลิตน้อยกว่าในช่วงอื่น ๆ หรือเรียกว่า มะพร้าวขาดคอ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นช่วงที่สภาวะอากาศร้อนและแห้งแล้ง มะพร้าวได้รับน้ำ ไม่เพียงพอ จึงต้องบำรุงต้นมะพร้าวให้มีธาตุอาหารและความชื้นเพียงพอในการออกจั่นเพื่อผลิตผลมะพร้าว

5.3.1 วิธีการเพิ่มผลผลิตมะพร้าว

1) เลือกสภาพพื้นที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอมที่เหมาะสม คือ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ การระบายน้ำในดินดี ควรมีแหล่งน้ำตลอดปี ฝนตกกระจายสม่ำเสมอ ไม่น้อยกว่า 1,500 มิลลิเมตร อุณหภูมิของอากาศอยู่ที่ 27 องศาเซลเซียส และปริมาณแสงแดดเฉลี่ย 7 ชั่วโมงต่อวัน

2) คัดเลือกพันธุ์มะพร้าวพันธุ์แท้ ผลมะพร้าวที่เพาะจนแทงต้นอ่อนออกมาแล้ว เปลือกของผลมะพร้าวจะย่นเป็นริ้ว ๆ หรือสังเกตที่ต้นอ่อนถ้าเป็นหน่อพันธุ์แท้จะเป็นสีเขียว หรือ ขี้ปลายรากมะพร้าว ดมดูหากมีกลิ่นหอมคล้ายใบเตยเป็นพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมแท้

3) การปลูกควรมีระยะปลูก ถ้าพื้นที่ราบทั่วไป ปลูกแบบสี่เหลี่ยมด้านเท่า ระยะระหว่างต้น x ระหว่างแถว 6.0 x 6.0 เมตร สำหรับสภาพที่ลุ่มน้ำไม่ท่วมขัง ปลูกแบบยกร่อง ใช้ปลูกแบบแถวคู่และแถวเดี่ยว ระยะ 6.0 x 6.0 หรือ 6.5 x 6.5 เมตร ระยะหลุมควรห่างจากขอบร่องน้ำประมาณ 2 เมตร ควรเตรียมหลุม ในช่วงฤดูแล้ง ขุดหลุมขนาด 50 x 50 x 50 เซนติเมตร และควรแยกส่วนหน้าดิน กับดินล่าง ตากดินทิ้งไว้อย่างน้อย 1 สัปดาห์ นำส่วนของดินบนผสมปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก 20 ลิตร (1 ปีบ) ส่วนดินล่างผสมปุ๋ยหินฟอสเฟตครึ่งกิโลกรัม คลุกเคล้าให้ทั่วใส่กลบลงในหลุมปลูกจนเกือบเต็ม นำหน่อพันธุ์ ที่คัดเลือกแล้วมาตัดรากที่หักช้ำออก จากนั้นวางหน่อพันธุ์โดยการหันหน่อพันธุ์ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ต้นมะพร้าวเจริญเติบโตได้กลับดินอย่างน้อย 2 ใน 3 ของผล หรือให้มัดผลมะพร้าวพอดี และควรใช้ไม้ปักเป็นหลักผูกยึดกับต้นให้แน่นเพื่อป้องกันลมพัดโยก ฤดูที่ควรปลูกคือช่วงเดือนเมษายน – กันยายน

4) การดูแลรักษาสวนมะพร้าวน้ำหอม ต้องมีการใส่ปุ๋ย ให้น้ำ กำจัดและควบคุมวัชพืช ปลูกพืชร่วมหรือพืชแซมในระหว่างแถวมะพร้าว และมีการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และมีการลอกเลนขึ้นบนร่องพื้นที่ปลูกมะพร้าว 2 ปีต่อครั้ง

5) ป้องกันกำจัดแมลงศัตรูมะพร้าว ได้แก่ หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม

ด้วงแรด

6) ควรเก็บเกี่ยวมะพร้าวน้ำหอมจะเริ่มเก็บผลอ่อนได้เมื่ออายุ 6 เดือนครึ่ง

5.4 ข้อมูลพื้นฐานและสถานการณ์ทั่วไปของกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร

ผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา

ตำบลระโนดเป็นตำบลที่มีการปลูกมะพร้าวจำนวนมากที่สุดเป็นอันดับสองของอำเภอรโนด โดยมีจำนวน 857 ไร่ จำนวน 201 ครอบครัว (สำนักงานเกษตรอำเภอรโนด, 2566) แต่เกษตรกรตำบลระโนด ประสบปัญหาเรื่องการผลิตมะพร้าว เช่น ปัญหาผลผลิตมะพร้าวตกต่ำ ปัญหาการระบาดของศัตรูมะพร้าว ปัญหามะพร้าวไม่มีคุณภาพ ปัญหาภัยธรรมชาติ ปัญหาราคาสผลผลิตตกต่ำ ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ดังนั้นในปี พ.ศ. 2564 เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวตำบลระโนด จึงรวมกลุ่มและจัดตั้งกลุ่มเป็น “กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา” โดยมีจำนวนสมาชิก จำนวน 42 ราย มีที่ตั้งกลุ่ม 6/3 อาคารอเนกประสงค์ หมู่ 7 ตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ได้ขอจัดตั้งกลุ่มเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2564 และได้รับการจดทะเบียนกลุ่มเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2564 กับสำนักงานเกษตรอำเภอรโนด จังหวัดสงขลา

5.4.1 วัตถุประสงค์ของกลุ่ม

- 1) เพื่อส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องการปลูกมะพร้าว
- 2) เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรร่วมกันแก้ไขปัญหาการผลิต การแปรรูป และการตลาด
- 3) เพื่อเป็นศูนย์กลางรับความรู้ในการถ่ายทอดวิชาการไปสู่เกษตรกร
- 4) เพื่อให้เข้าใจการทำงานระบบกลุ่มสร้างความเข้มแข็งในชุมชนและสร้างอำนาจต่อรองทางการตลาด
- 5) เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน

5.4.2 การดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม

- 1) มีแผนงานกิจกรรมการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรของกลุ่ม โดยให้มีการสนับสนุนเวทีการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มในการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านการเกษตร และจัดทำแผนการดำเนินงานของกลุ่ม
- 2) มีการพัฒนาความสามารถของสมาชิก โดยสนับสนุนให้กลุ่มจัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน จัดประชุม อบรม หรือจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้แก่สมาชิกเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร

5.4.3 การบริหารจัดการกลุ่ม

กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด ได้มีโครงสร้างการบริหารโดยแบ่งบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการซึ่งแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1) ประธาน คือ นายวิโชติ สังข์นุ่น มีหน้าที่ เป็นประธานที่ประชุมสมาชิก เดือนละ 1 ครั้งรวบรวมจัดทำข้อมูลการตลาดและราคาผลผลิตในชุมชน และดูแลกิจกรรมการดำเนินการของกลุ่มฯ

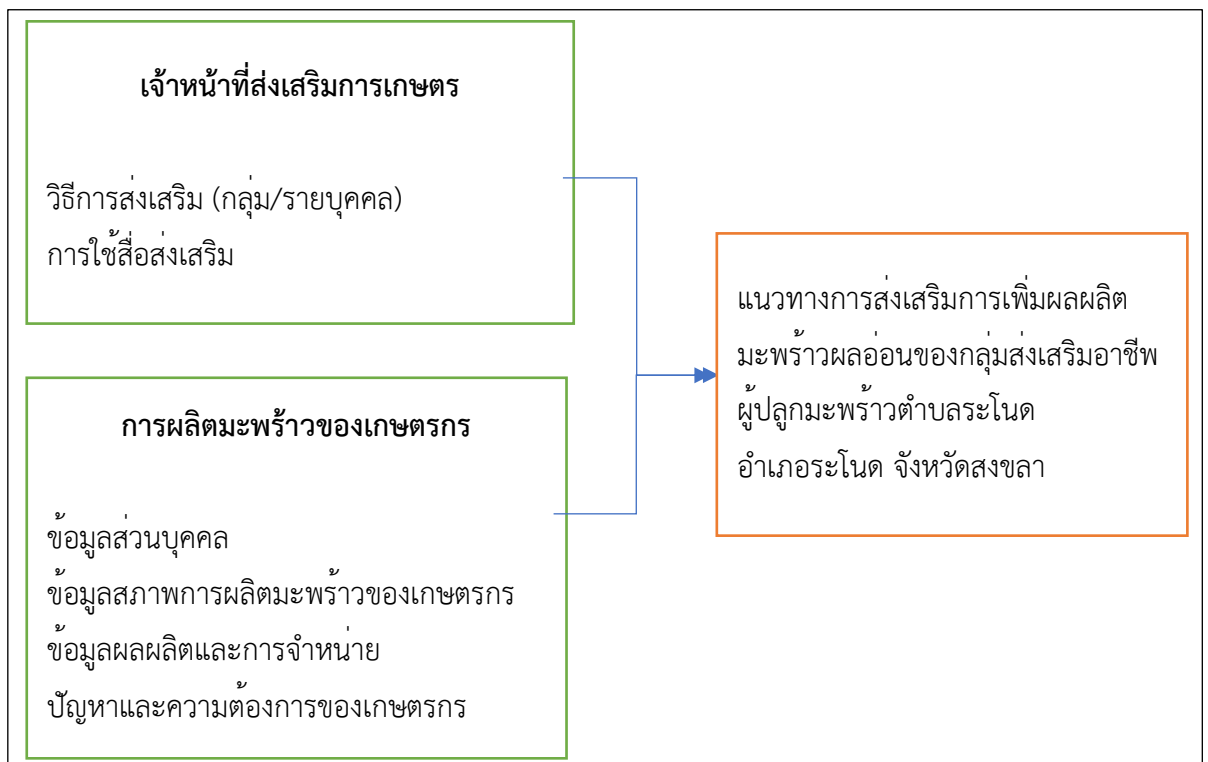
2) รองประธาน คือ นายเอกศักดิ์ แก้วแพรง และ นางสาวรัตนา พูนเนียม มีหน้าที่ทำหน้าที่แทน ประธานกรณีประธานไม่สะดวกในการดำเนินการ ติดต่อประสานงานคณะกรรมการกลุ่ม และตรวจสอบและติดตามงานที่ได้รับมอบหมาย

3) เลขานุการ คือ นางสาวสุดา ลอยลิบ มีหน้าที่ จัดบันทึก สรุปผลการดำเนินงานของกลุ่มและประสานงานรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของกลุ่ม

4) เภรัณญิก คือ นางสาวภาพ บริสุทธิ์ และ ผู้ช่วยเภรัณญิก นางพยอม ลอยลิบ มีหน้าที่จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของกลุ่ม และจัดเก็บเงินออมของกลุ่ม

5) ประชาสัมพันธ์ คือ นางสาวสุดา เกตบุญ มีหน้าที่ ประสานงาน แจ้งข้อมูลข่าวสารให้กับสมาชิกกลุ่ม

5.5 กรอบแนวความคิดการวิจัย

6. วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นรูปแบบวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร คือ เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวผลอ่อนของกลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมะพร้าว ตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา จำนวน 32 ราย ขนาดของกลุ่มตัวอย่างสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 20 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน คือ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) ข้อมูลสภาพการผลิตมะพร้าวของเกษตรกร 3) ผลผลิตและการจำหน่าย 4) ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผ่านออนไลน์และออฟไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด

7.สรุปผลการวิจัย

7.1 ศึกษากระบวนการผลิตมะพร้าวผลอ่อนของเกษตรกรกลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา

ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 58.35 ปี ต่ำกว่า 45 ปี มีเพียงร้อยละ 5 พื้นที่ปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 4.1 ไร่ ส่วนใหญ่จะเป็นที่ดินของตนเอง และใช้แรงงานคนในครัวเรือน

ข้อมูลสภาพการผลิตมะพร้าวของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ย จำนวน 2 ครั้ง/ปี โดยส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ยเคมี สูตรเสมอโดยใช้สูตร 15-15-15 และ 16-16-16 แต่มีเกษตรกรร้อยละ 15 ไม่มีการใส่ปุ๋ย เกษตรกรไม่มีการตัดแต่งทางใบและการกำจัดทางใบเกษตรกรใช้วิธีการนำทางใบวางในแปลงเพื่อให้ย่อยสลายเพิ่มธาตุอาหารในดิน

ข้อมูลผลผลิตและการจำหน่าย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวผลมะพร้าวโดยนับเวลาเก็บเกี่ยว 15-20 วัน มีปริมาณผลผลิตมะพร้าวที่เก็บเกี่ยวเฉลี่ย 1,308 ผล/ปี มีการจำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่ส่งลานรับซื้อมะพร้าวบางส่วนพ่อค้ามาตัดถึงสวน

ข้อมูลปัญหาและความต้องการของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเรื่องศัตรูพืชระบาดมากที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาเรื่องปริมาณผลผลิตน้อย เช่น ขาดคอ ผลแตก ไม่ติดลูก ลูกลีบ เป็นต้น ส่วนความต้องการของเกษตรกรที่มากที่สุด คือ ต้องการมีอาชีพเสริมในสวนมะพร้าว เช่น เลี้ยงผึ้ง เลี้ยงชันโรง เป็นต้น

7.2 ศึกษากระบวนการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมะพร้าวผลอ่อนของเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอระโนด

ผลของการถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีคะแนนหลังการทดสอบเพิ่มมากขึ้น โดยคะแนนก่อนการอบรมคิดเป็นร้อยละ 50 หลังการอบรมคิดเป็นร้อยละ 100

ผลการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดินของกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย พบว่า ค่าไนโตรเจนของดินเฉลี่ยมีค่าต่ำ ค่าฟอสฟอรัสของดินเฉลี่ยมีค่าต่ำ ค่าโพแทสเซียมของดินเฉลี่ยมีค่าต่ำ และค่าของความเป็นกรด - ด่างเฉลี่ย มีค่า 6.8

ผลการถอดองค์ความรู้จากแปลงเกษตรกรต้นแบบและเปรียบเทียบกับแปลงของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ปริมาณผลผลิตของแปลงเกษตรกรต้นแบบ จำนวน 3,026 ผล/ไร่/ปี ซึ่งมากกว่าผลผลิตแปลงของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 1,308 ผล/ไร่/ปี การใส่ปุ๋ยในแปลงของเกษตรกรต้นแบบใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำของกรมวิชาการ แต่แปลงของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายใส่ปุ๋ยไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ส่งผลต่อธาตุอาหารในดิน พบว่า แปลงของเกษตรกรต้นแบบ มีค่าไนโตรเจนปานกลาง ค่าฟอสฟอรัสสูง ค่าโพแทสเซียมสูงมาก ค่าความเป็นกรด-ด่าง เป็นกลาง แต่แปลงของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย มีค่าไนโตรเจนต่ำ ค่าฟอสฟอรัสต่ำ ค่าโพแทสเซียมต่ำ ค่าความเป็นกรด - ด่าง เป็นกลาง วิธีการเพิ่มผลผลิตแปลงของเกษตรกรต้นแบบ คือ การเลี้ยงชันโรง ในขณะที่แปลงของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายไม่ได้มีการเลี้ยงชันโรง

8. อภิปรายผลการวิจัย

8.1 ศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการผลิตมะพร้าวผลอ่อนของเกษตรกรกลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 58.35 ปี ต่ำกว่า 45 ปี มีเพียงร้อยละ 5 แสดงว่าปัจจุบันเกษตรกรที่ทำการเกษตรจะมีอายุมาก เพราะวัยรุ่นยุคปัจจุบันไม่เห็นความสำคัญของการทำการเกษตร พื้นที่ปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 4.1 ไร่ ซึ่งสอดคล้องกับ สายพิน ชูจิตร (2564) กล่าวว่า การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการศัตรูมะพร้าวโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 60.26 ปี มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 9.83 ไร่

เกษตรกรส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ย จำนวน 2 ครั้ง/ปี ซึ่งเป็นไปตามคำแนะนำของกรมวิชาการโดยส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ยเคมี สูตรเสมอโดยใช้สูตร 15-15-15 และ 16-16-16 ซึ่งเป็นสูตรปุ๋ยที่ไม่ถูกต้องตามคำแนะนำของกรมวิชาการ เพราะเกษตรกรไม่มีความรู้เรื่องการใส่ปุ๋ยมะพร้าว และมีเกษตรกรร้อยละ 15 ไม่มีการใส่ปุ๋ย เพราะเป็นการเพิ่มต้นทุนในการปลูกมะพร้าว เกษตรกรส่วนใหญ่ใส่เกลือ เพราะมีความเชื่อว่าการใส่เกลือ คือ การใส่ปุ๋ย และเป็นสารกำจัดศัตรูพืชชนิดหนึ่ง เกษตรกรไม่มีการตัดแต่งทางใบ เพราะเชื่อว่า

การตัดทางใบทำให้มะพร้าวไม่เจริญเติบโต และการกำจัดทางใบเกษตรกรใช้วิธีการนำทางใบวางในแปลง เพื่อให้ย่อยสลายเพิ่มธาตุอาหารในดิน

เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวผลมะพร้าวโดยนับเวลาเก็บเกี่ยว 15-20 วัน ซึ่งสอดคล้องกับ ขนิษฐา ยินดี (2563) กล่าวว่า การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เกษตรกรเก็บเกี่ยวมะพร้าว ทุก 20 วัน

เกษตรกรมีปัญหาเรื่องศัตรูพืชระบาดมากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เรื่องการกำจัดศัตรูพืช ไม่มีต้นทุนในการซื้อหาวัสดุ อุปกรณ์ สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งสอดคล้องกับ สายพิน ชูจิตร์ (2564) กล่าวว่า การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการศัตรูมะพร้าวโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัญหาในการจัดการศัตรูมะพร้าวของเกษตรกร คือ ขาดความรู้ ขาดแรงงาน ขาดเงินทุน และเครื่องมือในการจัดการศัตรูมะพร้าว ส่วนปัญหาที่รองลงมาของเกษตรกร คือ ปัญหาเรื่องปริมาณผลผลิตน้อย เช่น ขาดคอ ผลแตก ไม่ติดลูก ลูกลีบ เป็นต้น เนื่องจากเกษตรกรไม่ได้ใส่ปุ๋ย ขาดการดูแลสวน ส่วนความต้องการของเกษตรกรที่มากที่สุด คือ ต้องการมีอาชีพเสริมในสวนมะพร้าว เช่น เลี้ยงผึ้ง เลี้ยงชันโรง เนื่องจากต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการปลูกมะพร้าว

8.2 ศึกษาการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมะพร้าวผลอ่อนของเจ้าหน้าที่

การถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีความรู้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากคะแนนหลังการทดสอบเพิ่มมากขึ้น แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่ได้รับความรู้จากการถ่ายทอดความรู้ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับ นิภาดา เจริญชนกกุล (2557) กล่าวว่า จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า แนวทางการส่งเสริมคือ จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตมะพร้าว เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรคอยติดตามให้คำแนะนำ และศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ

การวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน พบว่า ค่าไนโตรเจนของดินเฉลี่ยมีค่าต่ำ ค่าฟอสฟอรัสของดินเฉลี่ยมีค่าต่ำ ค่าโพแทสเซียมของดินเฉลี่ยมีค่าต่ำ และค่าความเป็นกรด – ด่างเฉลี่ย มีค่า 6.8 ซึ่งสอดคล้องกับการดูแลสวนของเกษตรกร คือ ปลูกมะพร้าวเป็นเวลานาน และไม่มีการใส่ปุ๋ย สอดคล้องกับ กฤษณา และคณะ (2555) อ้างถึงใน ปิยะนันท์ วิวัฒน์วิทยา (2566) กล่าวว่า จากการเก็บข้อมูลการดูแลสวนมะพร้าว พบว่า ชาวสวนมะพร้าวใส่ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมี ค่อนข้างน้อยจึงอาจเป็นไปได้ว่าปุ๋ยที่ใส่นั้นไม่เพียงพอต่อการสะสมในผลผลิตมะพร้าว ระดับธาตุอาหารที่เหลือในดินจึงต่ำ

การถอดองค์ความรู้จากแปลงเกษตรกรต้นแบบและเปรียบเทียบกับแปลงของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ปริมาณผลผลิตของแปลงเกษตรกรต้นแบบ จำนวน 3,026 ผล/ไร่/ปี ซึ่งมากกว่าผลผลิตแปลงของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 1,308 ผล/ไร่/ปี แสดงให้เห็นว่าการใส่ปุ๋ยทำให้ผลผลิตมะพร้าวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ พิทยา ไกรทอง และคณะ (ม.ป.ป) กล่าวว่า การจัดการธาตุอาหารที่เหมาะสมในการผลิตมะพร้าวน้ำหอม โดยการใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำของกรม (GAP) คือ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21

อัตรา 4 กก./ต้น/ปี และการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน พบว่า ให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อต้นมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกรรมวิธีไม่ใส่ปุ๋ย กรรมวิธีใส่ปุ๋ยหมัก และกรรมวิธีการปฏิบัติของเกษตรกร การใส่ปุ๋ยในแปลงของเกษตรกรต้นแบบใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำของกรมวิชาการ แต่แปลงของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย ใส่ปุ๋ยไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ส่งผลต่อธาตุอาหารในดิน พบว่า แปลงของเกษตรกรต้นแบบ มีค่าไนโตรเจนปานกลาง ค่าฟอสฟอรัสสูง ค่าโพแทสเซียมสูงมาก ค่าความเป็นกรดเป็นกลาง แต่แปลงของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย มีค่าไนโตรเจนต่ำ ค่าฟอสฟอรัสต่ำ ค่าโพแทสเซียมต่ำ ค่าความเป็นกรดเป็นกลาง วิธีการเพิ่มผลผลิตแปลงของเกษตรกรต้นแบบ คือ การเลี้ยงชันโรง ในขณะที่แปลงของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายไม่มีวิธีการเพิ่มผลผลิต

9.ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมะพร้าวผลอ่อนของกลุ่มส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกมะพร้าวตำบลระโนด อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

9.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

9.1.1 เจ้าหน้าที่สามารถนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมการเกษตรหรือแก้ไข ปัญหาของเกษตรกรได้

9.1.2 เจ้าหน้าที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการเผยแพร่เพื่อให้เกษตรกรเกิดการยอมรับ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

9.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

9.2.1 ขยายผลการวิจัยโดยสร้างเป็นกลุ่มต้นแบบ เพื่อให้เกษตรกรตำบลอื่น ๆ ได้ ศึกษาเรียนรู้การเพิ่มผลผลิตมะพร้าวผลอ่อน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2557. การปลูกมะพร้าวและการควบคุมศัตรูมะพร้าว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร. 2565. การขับเคลื่อนงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร NEXT STEP. กรุงเทพฯ.
- กฤษณา และคณะ อ้างถึงใน ปิยะนันท์ วิวัฒน์วิทยา. 2566. ผลของการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและพืชต่อผลผลิตมะพร้าวพันธุ์ไทยต้นสูง. วารสารเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร. ปีที่ 1. สืบค้น 1 สิงหาคม 2567. จาก <https://li02.tci-thaijo.org/index.php/jtai/issue/view/17>.
- ชนิษฐา ยินดี. 2563. การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร. ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นิมาดา เจริญธนกิจกุล. 2557. แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (อัดสำเนา)
- นันทนา ธรรมบุศย์. 2540. อ้างถึงใน คณะทำงานพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะนักส่งเสริมการเกษตร ระดับชำนาญการ กรมส่งเสริมการเกษตร และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2560. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร. (อัดสำเนา)
- พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์. 2557. อ้างถึงใน บุหงา จินดาวานิชสกุล. 2561. แนวทางการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ในการผลิตลำไยนอกฤดูจังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิทยา ไกรทอง และคณะ . ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. การจัดการธาตุอาหารที่เหมาะสมในการผลิตมะพร้าวน้ำหอม. เอกสารวิจัย. ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร.
- สายพิน ชูจิตร. 2564. แนวทางการส่งเสริมการจัดการศัตรูมะพร้าวโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (อัดสำเนา)
- สายสุรีย์ วงศ์ชัยรัตน์. 2564. โครงการวิจัยการทดสอบเทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสวนมะพร้าวในภาคใต้ตอนล่าง. กรมวิชาการเกษตร. (อัดสำเนา)
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา. 2565. โครงการเสริมสร้างรายได้และพัฒนากษัตริย์ตามศักยภาพพื้นที่. กรมส่งเสริมการเกษตร (อัดสำเนา)
- สำนักงานเกษตรอำเภอระโนด .2566. แผนพัฒนากษัตริย์ระดับอำเภออำเภอระโนด ปี 2566 – 2570. กรมส่งเสริมการเกษตร (อัดสำเนา)